

MAKRO STRESS-TESTLƏŞDİRMƏ MODELİ

Bank sektorunun makro-iqtisadi şoklara qarşı dayanıqlığını qiymətləndirmək məqsədi ilə cəmi kredit portfelini və vaxtı keçmiş kreditlər üzrə ekonometrik modellər qurulmuşdur. Kredit portfelinin modelləşdirilməsi zamanı iki ekonometrik modeldən istifadə olunmuşdur: fiziki və hüquqi şəxslərin kreditlərinin makroiqtisadi göstəricilərdən asılılıq modelləri. Ekonometrik modellər aşağıdakı formada ən kiçik kvadratlar üsulu ilə qiymətləndirilmişlər:

$Log(\text{Fiziki şəxslərin kreditləri}) = c + \log(\text{inflyasiya}) + \log(\text{real ÜDM}) + \text{Real faiz dərəcələri}$

$Log(\text{Hüquqi şəxslərin kreditləri}) = c + \log(\text{Real ÜDM}) + \log(\text{Real effektiv məzənnə}) + \text{Real faiz dərəcələri}$

Stress-testləşdirmənin növbəti mərhələsində isə fiziki və hüquqi şəxslərin vaxtı keçmiş kreditlərinin kredit portfelində payının makroiqtisadi göstəricilərdən asılılığı modelləşdirilmişdir:

$- \log\left(\frac{1}{f_{vkk}/f_k} - 1\right) = c + \log(\text{inflyasiya}) + \log(\text{real ÜDM}) + \text{Real faiz dərəcələri};$

Burada:

f_{vkk} – Fiziki şəxslərin vaxtı keçmiş kreditləri,

f_k – fiziki şəxslərin kreditləri

$- \log\left(\frac{1}{h_{vkk}/h_k} - 1\right) = c + \log(\text{Real ÜDM}) + \log(\text{Real effektiv məzənnə}) + \text{Real faiz dərəcələri}$

Burada:

h_{vkk} – Hüquqi şəxslərin vaxtı keçmiş kreditləri

h_k – hüquqi şəxslərin kreditləri

Yuxarıdakı modellər əsasında vaxtı keçmiş kreditlərin kredit portfelində payı və kredit portfelinin həcmi makroiqtisadi ssenariyə uyğun proqnozlaşdırılır. Bu proqnozlar əsasında vaxtı keçmiş kreditlərin həcmi, onlara uyğun olaraq ehiyyatlara ayırmalar, məcmu kapitalın həcmi, o cümlədən risklə ölçülmüş aktivlər hesablanır. Sonda isə, ssenari üzrə hesablanmış bu göstəricilər kapital adekvatlığı göstəricisinsə öz əksini tapır.